

EUROPAUDVALGET

Alm. del - bilag 94 (offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EU-sekr.

25. oktober 1999

Til underretning for Folketingets Europaudvalg fremsendes vedlagt Ju-
stitsministeriets grundnotat vedrørende forslag til Rådet forordning (EF)
om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsaf-
gørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, KOM (99) 348.

Notatet er ligeledes fremsendt til Folketingets Retsudvalg.

MODTAGET I UDENRIGSMINISTERIET/EU-SEKRETARIATET
DEN 22/10-99

G R U N D N O T A T

til Folketingets Europaudvalg

om

Forslag til Rådets forordning (EF) om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (KOM(1999) 348)

Resumé

Rådet iværksatte i december 1997 et revisionsarbejde af EF-domskonventionen, som indeholder regler om domstolenes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i civile sager. Revisionsarbejdet blev afsluttet i april 1999 med et udkast til en revideret konvention, som blev godkendt af Rådet i maj 1999.

Med Amsterdamtraktaten er det civilretlige samarbejde overført til søjle I, og Kommissionen har under henvisning her til fremsat et forslag til forordning, som skal træde i stedet for EF-domskonventionen. Kommissionens forslag, som bygger på det af Rådet godkendte udkast til en revideret konvention, henviser til hjemlen i EF-traktatens artikel 61, litra c.

Efter artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdamtraktaten, deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til blandt andet artikel 61, litra c, i EF-traktaten.

Indholdsfortegnelse

1. Baggrund.....	3
2. Forordningsforslagets indhold.....	4
2.1. Oversigt.....	4
2.2. Vigtigste ændringer i værnetingsreglerne.....	5
2.2.1. Selskabers og andre juridiske personers hjemsted.....	5
2.2.2. Kontraksværnetinget.....	6
2.2.3. Sager om erstatning uden for kontrakt... ..	6
2.2.4. Forbrugerværnetinget.....	7
2.2.5. Forsikrings­sager.....	7
2.2.6. Arbejdstagerværnetinget.....	8
2.2.7. Sager om leje af fast ejendom.....	9
2.2.8. Litispendens.....	10
2.2.9. Indbyrdes sammenhængende krav.....	11
2.3. Vigtigste ændringer i reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse.....	12
2.3.1. Forenkling af eksekvaturprocessen.....	12
2.3.2. Udsættelse af eksekvatur­sagen eller krav om sikkerhedsstillelse.....	14
2.3.3. Fri proces.....	15
2.3.4. Grundlæggende retsprincipper.....	15
2.3.5. Udeblivelsesdomme.....	15
2.3.6. Præjudicielle spørgsmål af person-, fa- milie- eller arveretlig karakter.....	16
2.4. Mindre ændringer og præciseringer.....	17
2.4.1. Præciseringer.....	17
2.4.2. Kodificeringer.....	18
2.4.3. Indarbejdelse af reglerne i protokollen.	19
2.4.4. Mindre ændringer.....	20
2.5. Internationale aftaler.....	21
3. Gældende dansk ret.....	22
4. Høring.....	23
5. Subsidiaritetsprincippet.....	23
6. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser.	24
7. Tidligere forelæggelser.....	24

1. Baggrund

Danmark tiltrådte EF-domskonventionen af 27. september 1968 i 1986. Konventionen er senere ændret i forbindelse med Spaniens og Portugals tiltrædelse af konventionen, der fik virkning for Danmark i 1996. Konventionen er senest tiltrådt af Østrig, Sverige og Finland og gælder således nu i alle 15 medlemsstater.

Formålet med EF-domskonventionen er at forenkle formaliteterne vedrørende gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og at styrke retsbeskyttelsen inden for Fællesskabet. Konventionen indeholder således regler dels om domstolenes kompetence, dels om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser.

Rådet (retlige og indre anliggender) besluttede i december 1997 at nedsætte en arbejdsgruppe med henblik på at revidere EF-domskonventionen. Arbejdsgruppen afsluttede sit arbejde i april 1999, hvor den fremlagde et udkast til en revideret konvention. Rådet (retlige og indre anliggender) godkendte dette udkast på sit møde den 27.-28. maj 1999.

EF-domskonventionen er udarbejdet under henvisning til EF-traktatens artikel 293 (tidligere artikel 220) som et led i det almindelige mellemstatslige samarbejde på det civilretlige område.

Efter Amsterdamtraktatens ikrafttræden er det civilretlige samarbejde imidlertid også omfattet af det nye afsnit IV i EF-traktaten, og Kommissionen har under henvisning hertil fremsat et forslag til forordning, som skal træde i stedet for EF-domskonventionen. Kommissionens forslag bygger på det af Rådet godkendte udkast til en revideret konvention.

Kommissionens forslag henviser til hjemlen i EF-traktatens artikel 61, litra c. I en overgangsperiode på 5 år efter Amsterdamtraktatens ikrafttræden den 1. maj 1999 træffer Rådet afgørelse med enstemmighed efter høring af Europa-Parlamentet, jf. EF-traktatens artikel 67, stk. 1.

Efter artikel 1 i protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Amsterdamtraktaten, deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til blandt andet artikel 61, litra c, i EF-traktaten.

Danmark deltager således ikke i afstemningen om forordningen, og såfremt forordningen vedtages, vil den ikke gælde for Danmark.

2. Forordningsforslagets indhold

Forordningsforslaget er udtryk for en revision af den gældende EF-domskonvention og viderefører i vidt omfang konventionens regler uændret. I det følgende omtales ændringerne i forhold til den gældende konvention.

2.1. Oversigt

Ændringer kan mest overordnet opdeles i ændringer i værnetingsreglerne og ændringer i reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse.

De vigtigste ændringer i værnetingsreglerne omfatter:

- en ny definition af selskabers og andre juridiske personers hjemsted
- kontraktværnetinget præciseres for de hyppigst forekommende kontrakter, nemlig køb af løsøre og levering af tjenesteydelser
- sager om erstatning uden for kontrakt kan anlægges ikke alene på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået, men også på det sted, hvor skadetilføjelsen vil kunne foregå
- forbrugerværnetinget udvides til at omfatte alle grænseoverskridende forbruger aftaler, hvor den erhvervsdrivende udøver erhvervsmæssig virksomhed i forbrugerens land, forudsat at aftalen er omfattet af denne virksomhed
- forsikringsværnetinget giver nu også sikrede og begunstigede mulighed for at anlægge sag ved deres eget hjemting
- arbejdstagerværnetinget gives en klarere udformning ved en placering i en ny selvstændig afdeling, og det sikres, at kun arbejdstageren kan påberåbe sig dette værneting
- sager om leje af fast ejendom: ændring af undtagelsen ved-

- rørende midlertidig privat brug
- en ny definition af tidspunktet for, hvornår der indtræder litispændens, dvs. hvornår en sag skal anses for anlagt med den virkning, at en tilsvarende sag mellem de samme parter ikke kan anlægges i en anden medlemsstat
- ændring af reglerne om indbyrdes sammenhængende krav.

Disse ændringer omtales nærmere i pkt. 2.2.

De vigtigste ændringer i reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse omfatter:

- en forenkling af den såkaldte eksekvaturprocedure, dvs. den procedure, der anvendes, når en retsafgørelse ønskes fuldbyrdet i en anden medlemsstat
- under eksekvaturproceduren kan også den ret, der træffer afgørelse i tredje instans, udsætte sagen eller betinge fuldbyrdelse af sikkerhedsstillelse, hvis den pågældende retsafgørelse er appelleret i domsstaten
- en eventuel fri proces for domhaveren omfatter nu hele eksekvaturproceduren og ikke kun første instans
- anerkendelse og fuldbyrdelse kan kun nægtes under henvisning til grundlæggende retsprincipper, hvis retsafgørelsen åbenbart strider mod grundlæggende retsprincipper
- ændring af betingelserne for at nægte anerkendelse og fuldbyrdelse af en udeblivelsesdom
- anerkendelse og fuldbyrdelse kan ikke nægtes under henvisning til afgørelsen af præjudicielle spørgsmål af person-, familie- eller arveretlig karakter.

Disse ændringer omtales i pkt. 2.3.

Endvidere gennemføres en række mindre ændringer og præciseringer, som omtales i pkt. 2.4.

Betydningen af internationale aftaler omtales i pkt. 2.5.

2.2. Vigtigste ændringer i værnetingsreglerne

2.2.1. Selskabers og andre juridiske personers hjemsted

Værnetingsreglerne henviser i en række tilfælde til sagsøg-

tes bopæl og i visse tilfælde til sagsøgers bopæl. For selskabers og andre juridiske personers vedkommende er hjemstedet afgørende, og hjemstedet fastlægges efter de internationalprivatretnlige regler, som gælder i den stat, hvor sagen er anlagt.

Ændringen går ud på, at selskaber og andre juridiske personer skal anses at have bopæl på det sted, hvor de har deres vedtægtsmæssige hjemsted, deres hovedkontor eller deres hovedvirksomhed. De pågældende tilknytningsfaktorer er side-stillede, således at et selskab i givet fald kan have bopæl flere steder.

2.2.2. Kontraktsværnetinget

Efter artikel 5, nr. 1, kan sager om kontraktforhold anlægges ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes.

Ændringen går ud på, at der til denne bestemmelse tilføjes, at medmindre andet er aftalt, er opfyldelsesstedet for den forpligtelse, der ligger til grund for sagen,

- ved salg af løsørengstande, det sted, hvor løsørengstandene i henhold til aftalen er blevet leveret eller skulle have været leveret, og
- ved levering af tjenesteydelser, det sted, hvor tjenesteydelserne i henhold til aftalen er blevet leveret eller skulle have været leveret.

2.2.3. Sager om erstatning uden for kontrakt

Efter artikel 5, nr. 3, kan sager om erstatning uden for kontrakt anlægges ved retten på det sted, hvor skadetilføjjelsen er foregået.

Ændringen går ud på, at sådanne sager tillige kan anlægges ved retten på det sted, hvor skadetilføjjelsen vil kunne foregå.

2.2.4. Forbrugerværnetinget

Efter artikel 13, stk. 1, nr. 3 (ny artikel 15, stk. 1, nr. 3), og artikel 14, stk. 1 (ny artikel 16, stk. 1), kan sager om levering af tjenesteydelser eller løsørengstande anlægges i den medlemsstat, hvor forbrugeren har bopæl, forudsat at fremsættelse af særligt tilbud eller reklamering i denne stat er gået forud for aftalens indgåelse, og forudsat at forbrugeren i denne stat har foretaget de dispositioner, der er nødvendige til indgåelse af aftalen.

Ændringen går ud på, at sager om aftaler indgået med en person, som udøver erhvervsmæssig virksomhed i den stat, hvor forbrugeren har bopæl, eller som på en hvilken som helst måde retter sådan virksomhed mod denne stat eller mod flere stater inklusive denne stat, kan anlægges ved retten på det sted, hvor forbrugeren har bopæl, forudsat at aftalen er omfattet af den pågældende virksomhed.

Ændringen indebærer således:

at der i stedet for særskilt tilbud eller reklamering i forbrugers stat kræves erhvervsmæssig virksomhed udøvet i eller rettet mod forbrugers stat, hvori indbefattes erhvervsmæssig virksomhed rettet mod flere stater inklusive forbrugers stat,

at der i stedet for, at forbrugeren skal have foretaget de dispositioner, der er nødvendige til indgåelse af aftalen, i sit eget land, kræves, at aftalen skal være omfattet af den erhvervsdrivendes erhvervsaktivitet udøvet i eller rettet mod forbrugers stat,

at alle forbrugeraftaler (dog med undtagelse af transportaftaler) er omfattet i stedet for kun aftaler om levering af tjenesteydelser eller løsørengstande,

og at sag kan anlægges i den retskreds, hvor forbrugeren har bopæl, i stedet for i den stat, hvor forbrugeren har bopæl.

2.2.5. Forsikringssager

Efter artikel 8, stk. 1, nr. 2 (ny artikel 9, stk. 1, nr. 2), kan forsikringstageren, den sikrede og den begunstigede anlægge sag mod forsikringsgiveren ved retten på det sted,

hvor forsikringstageren har bopæl.

Ændringen går ud på, at forsikringstageren, den sikrede og den begunstigede fremover kan anlægge sag mod forsikringsgiveren ved retten på det sted, hvor de hver især har bopæl. Forsikringstageren kan således anlægge sag på sin bopæl, den sikrede på sin og den begunstigede på sin.

Artikel 12 a (ny artikel 14) indeholder en opregning af visse forsikringer vedrørende skibe og luftfartøjer, hvor værnetingsaftaler frit kan indgås. Ændringen går ud på at ændre denne opregning til en henvisning til den definition af "store risici", som findes i Rådets direktiv 73/239/EØF.

2.2.6. Arbejdstagerværnetinget

Efter den gældende artikel 5, nr. 1, kan sager om individuelle arbejdsaftaler anlægges ved retten på det sted, hvor arbejdstageren sædvanligvis udfører sit arbejde. Efter bestemmelsens ordlyd gælder dette både arbejdstagerens søgsmål mod arbejdsgiveren og arbejdsgiverens søgsmål mod arbejdstageren.

Hvis arbejdstageren ikke sædvanligvis udfører sit arbejde i et bestemt land, kan arbejdstageren sagsøge arbejdsgiveren ved retten på det sted, hvor den virksomhed, som har antaget arbejdstageren, er eller var beliggende.

Efter den gældende artikel 17, stk. 5, er en værnetingsaftale i en individuel arbejdsaftale kun gyldig, hvis den er indgået, efter at tvisten er opstået, eller hvis den giver arbejdstageren yderligere værnetingsmuligheder.

Ændringen går først og fremmest ud på, at reglerne om værneting i sager om individuelle arbejdsaftaler samles i en særskilt afdeling på samme måde som reglerne om værneting i forsikringssager og i sager om forbrugerftaler (nye artikler 18-21).

Endvidere er muligheden for at anlægge sag på arbejdsstedet udtrykkeligt indskrænket til arbejdstagerens søgsmål mod ar-

bejdsgiveren.

Desuden er reglen om værneting på arbejdsstedet præciseret til at gælde det sted, hvor arbejdstageren sædvanligvis udfører sit arbejde, eller det sidste sted, hvor arbejdstageren sædvanligvis udførte sit arbejde.

Endelig har placeringen af reglerne om værneting i sager om individuelle arbejdsaftalter i en selvstændig afdeling parallelt med reglerne om værneting i forsikringssager og i sager om forbrugeraftaler følgende afledte konsekvenser:

- Artikel 6, nr. 1, om søgsmål på medsagsøgtes bopæl bliver uanvendelig. Dette gælder både for arbejdsgiverens søgsmål mod arbejdstageren og for arbejdstagerens søgsmål mod arbejdsgiveren. Det gælder imidlertid kun selve sagen om den individuelle arbejdsaftale. Artikel 6, nr. 1, er fortsat anvendelig på andre sager, som måtte kunne kumuleres med en sag om en individuel arbejdsaftale.
- Artikel 6, nr. 2, om adcitationssøgsmål bliver uanvendelig. Dette gælder både for arbejdsgiverens søgsmål mod arbejdstageren og for arbejdstagerens søgsmål mod arbejdsgiveren. Det gælder imidlertid kun selve sagen om den individuelle arbejdsaftale. Artikel 6, nr. 2, er fortsat anvendelig på adcitation om andre spørgsmål, som måtte kunne finde sted under en sag om en individuel arbejdsaftale.
- Arbejdsgivere, som ikke har bopæl i en medlemsstat, men som er indehaver af en filial, et agentur eller en lignende virksomhed i en kontrarende stat, anses i sager om driften af en sådan virksomhed som havende bopæl i denne stat.

I modsætning til, hvad der gælder i forsikringssager og sager om forbrugeraftaler, bliver der derimod ikke mulighed for i forbindelse med fuldbyrdelsen af en fremmed retsafgørelse at kontrollere, om retten i domsstaten har anvendt værnetingsreglerne korrekt.

2.2.7. Sager om leje af fast ejendom

Efter artikel 16, nr. 1 (ny artikel 22, nr. 1), er i sager om leje af fast ejendom retterne i den stat, hvor ejendommen er beliggende, enekompetente.

Efter bestemmelsens litra b gælder der dog den undtagelse, at sager om leje af fast ejendom med henblik på midlertidig privat brug i højst seks på hinanden følgende måneder under visse betingelser tillige kan anlægges ved retterne i den medlemsstat, hvor sagsøgte har bopæl.

Efter EF-domskonventionen er disse betingelser, at ejeren og lejeren er fysiske personer, og at de har bopæl i samme medlemsstat.

Ændringen går ud på, at disse betingelserne fremover bliver, at lejeren er en fysisk person, og at ejeren og lejeren har bopæl i samme medlemsstat.

2.2.8. Litispændens

Artikel 21 (ny artikel 27) fastsætter følgende: Når krav, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, fremsættes mellem de samme parter for retter i forskellige medlemsstater, skal enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, på embeds vegne udsætte sagen, indtil denne rets kompetence er fastslået. Når det er fastslået, at den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, er kompetent, erklærer enhver anden ret sig inkompetent til fordel for den første.

Artikel 21 (ny artikel 27) fastslår således en ren tidsprioritet: Anlægges samme sag mellem de samme parter i forskellige medlemsstater, går det første sagsanlæg forud for senere sagsanlæg.

Artikel 21 (ny artikel 27) siger imidlertid ikke noget om, hvornår en sag skal anses for anlagt i bestemmelsens forstand. Efter den fortolkning, som er fastslået af EF-domstolen, skal dette spørgsmål afgøres efter medlemsstaternes respektive procesregler. I nogle stater - herunder Danmark - er en sag således anlagt, når stævning er indleveret til retten, mens det i andre stater yderligere er en betingelse, at stævningen er forkyndt for sagsøgte.

Ændringen går ud på - i en ny artikel 30 - at fastsætte et fælles tidspunkt for, hvornår en sag skal anses for anlagt ved anvendelsen af litispændsreglerne (og ved anvendelsen af de i pkt. 2.2.9 omtalte regler om indbyrdes sammenhængende krav).

Efter den nye artikel 30 anses en sag for anlagt

- på det tidspunkt, hvor stævningen indleveres til retten, forudsat at sagsøger ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, som krævedes af sagsøger, for at få stævningen forkyndt for sagsøgte, eller
- hvis stævningen skal forkyndes, før den indleveres til retten, på det tidspunkt, hvor stævningen modtages af den myndighed, der er ansvarlig for forkyndelsen, forudsat at sagsøger ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, som krævedes af sagsøger, for at få stævningen indleveret til retten.

2.2.9. Indbyrdes sammenhængende krav

Artikel 22, stk. 1 (ny artikel 28, stk. 1), fastsætter følgende: Når krav, som er indbyrdes sammenhængende, fremsættes for retter i forskellige medlemsstater, og sagerne verserer for disse retter i første instans, kan enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, udsætte sagen.

Efter artikel 22, stk. 2 (ny artikel 28, stk. 2), kan sådanne retter tillige efter anmodning fra en af parterne erklære sig inkompetent, forudsat dens lovgivning tillader forening af indbyrdes sammenhængende krav, og at den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, er kompetent til at påkende begge krav.

Ændringen går for det første ud på at begrænse kravet om, at sagerne skal versere i første instans, til stk. 2, hvor der er tale om at afvise en sag. Stk. 1 om udsættelse af en sag kommer således til at gælde generelt, når sager om indbyrdes sammenhængende krav verserer for retter i forskellige medlemsstater.

Ændringen går dernæst ud på, at kravet om, at lovgivningen

skal tillade forening af indbyrdes sammenhængende krav, som efter den gældende bestemmelses ordlyd synes at være et krav til den afvisende domstols nationale lovgivning, bliver et krav til lovgivningen i den stat, hvor sagen først er anlagt. Endvidere præciseres kravet til at være et krav om, at denne stats lovgivning skal give mulighed for forening af de konkret foreliggende indbyrdes sammenhængende krav.

2.3. Vigtigste ændringer i reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse

2.3.1. Forenkling af eksekvaturproceduren

Når en retsafgørelse fra en anden medlemsstat ønskes fuldbyrdet, er fremgangsmåden den, at retsafgørelsen først skal erklæres for eksigibel i den stat, hvor den ønskes fuldbyrdet. Dernæst kan retsafgørelsen fuldbyrdes efter samme regler, som gælder for fuldbyrdelse af den pågældende stats egne retsafgørelser.

Der gælder i øjeblikket følgende fremgangsmåde for at få en fremmed retsafgørelse erklæret for eksigibel:

Rekvirenten skal ingive en anmodning til den kompetente myndighed (i Danmark fogedretten) om, at den pågældende retsafgørelse erklæres for eksigibel. Anmodningen skal være vedlagt en bekræftet genpart af retsafgørelsen, bevis for, at retsafgørelsen er eksigibel i domsstaten og er forkyndt, og, hvor det drejer sig om en udeblivelsesdom, bevis for, at stævningen er forkyndt for den udeblevne part. De nævnte dokumenter skal om nødvendigt (dvs. hvis fogedretten kræver det) være ledsaget af en oversættelse.

Den kompetente myndighed (i Danmark fogedretten) træffer afgørelse uden at høre den, mod hvem der er anmodet om fuldbyrdelse.

Hvis retsafgørelsen erklæres for eksigibel, kan den, mod hvem der er anmodet om fuldbyrdelse, appellere afgørelsen om eksigibilitet (i Danmark til landsretten). Hvis den kompetente myndighed (i Danmark fogedretten) afslår at erklære

retsafgørelsen for eksigibel, kan rekvirenten appellere afgørelsen (i Danmark til landsretten). Landsretten behandler i begge tilfælde sagen efter en kontradiktorisk procedure, dvs. begge parter har mulighed for at udtale sig, før der træffes afgørelse.

Appelinstansens afgørelse kan i et vist omfang appelleres. I Danmark kan landsrettens afgørelse appelleres til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse, hvis appellen vedrører spørgsmål af principiel karakter.

I alle instanser, dvs. - i Danmark - fogedretten, landsretten og eventuelt Højesteret, kan og skal retten tage stilling til, dels om den fremmede retsafgørelse er omfattet af konventionen og er eksigibel i domsstaten, dels om der foreligger en af de i konventionen anførte grunde til at nægte fuldbyrdelse.

I forordningsforslaget sker der den forenkling, at der i første instans, dvs. i Danmark i fogedretten, kun skal tages stilling til, om den fremmede retsafgørelse er omfattet af forordningen og er eksigibel i domsstaten. Fogedretten skal ikke længere tage stilling til, om der foreligger en af de i forordningen anførte grunde til at nægte fuldbyrdelse.

Derimod ændres der ikke ved reglerne om appel - i Danmark til landsretten - og om eventuel yderligere appel - i Danmark til Højesteret med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Der ændres heller ikke ved, hvad appelinstanserne i givet fald skal tage stilling til.

Der sker endvidere den forenkling set fra rekvirentens side, at anmodningen om, at en fremmed retsafgørelse skal erklæres for eksigibel, fremover alene skal være vedlagt en bekræftet genpart af retsafgørelsen og en særlig attest, som den kompetente myndighed i domsstaten udsteder til bekræftelse af, at retsafgørelsen er eksigibel i domsstaten. For udeblivel-sesdommes vedkommende oplyser attesten også, hvornår (og dermed at) stævningen er forkyndt for den udeblevne part.

Det vil derimod ikke længere være et krav, at den pågældende

retsafgørelse er forkyndt. Der indføres dog den regel, at afgørelsen om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, skal forkyndes for den, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, sammen med den pågældende retsafgørelse, hvis denne ikke tidligere er forkyndt (ny artikel 38, stk. 2).

Attestordningen betyder samtidig, at den kompetente myndighed i domsstaten efter anmodning skal udstede den pågældende attest. Det fremgår ikke klart, om der vil kunne opkræves retsafgift eller i det mindste gebyr for udstedelse af en attest.

Det er op til de enkelte stater at udpege den kompetente myndighed. I Danmark kunne det for eksempel være fogedretten.

Den nye eksekvaturprocedure og attestordning gælder såvel retsafgørelser, retsforlig og officielt bekræftede dokumenter.

Ændringerne berører artikel 34-36, 37 a, 40-42, 46-48 og 50-51 (nye artikler 37-39, 41-42, 45, 50-52 og 54-55). Endvidere knyttes der et bilag V og VI til konventionen, som indeholder formularen til de attester, der skal udstedes i oprindelsesstaten for retsafgørelser og retsforlig henholdsvis officielt bekræftede dokumenter.

2.3.2. Udsættelse af eksekvatorsagen eller krav om sikkerhedsstillelse

Efter artikel 38 (ny artikel 43) kan den første appelinstans (i Danmark landsretten), men ikke en eventuel yderligere appelinstans (i Danmark Højesteret), udsætte eksekvatorsagen eller betinge fuldbyrdelse af sikkerhedsstillelse, hvis den pågældende retsafgørelse er appelleret i domsstaten.

Ændringen går ud på at give en eventuel yderligere appelinstans (i Danmark Højesteret) den samme mulighed for at udsætte eksekvatorsagen eller betinge fuldbyrdelse af sikkerhedsstillelse, hvis den pågældende retsafgørelse er appelleret i domsstaten.

2.3.3. Fri proces

Efter artikel 44 (ny artikel 47) har rekvirenten fri proces i første instans i eksekvatorsagen (dvs. i Danmark for fogedretten), hvis den pågældende har haft fri proces i domsstaten.

Ændringen går ud på, at rekvirenten fremover skal have fri proces i alle instanser i eksekvatorsagen (dvs. i Danmark også for landsretten og Højesteret), hvis den pågældende har haft fri proces i domsstaten.

2.3.4. Grundlæggende retsprincipper

Efter artikel 27, nr. 1 (ny artikel 41, stk. 1, nr. 1), kan en retsafgørelse ikke anerkendes og fuldbyrdes, hvis den strider mod grundlæggende retsprincipper i den stat, hvor der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse.

Ændringen går ud på, at artikel 27, nr. 1 (ny artikel 41, stk. 1, nr. 1), kun skal gælde, hvor retsafgørelsen åbenbart strider mod grundlæggende retsprincipper i den stat, hvor der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse.

2.3.5. Udeblivelsesdomme

Efter artikel 27, nr. 2 (ny artikel 41, stk. 1, nr. 2), kan en udeblivelsesdom ikke anerkendes og fuldbyrdes, hvis stævningen ikke er blevet forskriftsmæssigt forkyndt for den udeblevne sagsøgte i så god tid, at den pågældende har kunnet varetage sine interesser under sagen.

Ændringen går for det første ud på, at det fremover er tilstrækkeligt, at stævningen er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte i så god tid og på en sådan måde, at den pågældende har kunnet varetage sine interesser under sagen. Det er således ikke længere et absolut krav, at forkyndelsen er sket forskriftsmæssigt.

Ændringen går dernæst ud på, at anerkendelse og fuldbyrdelse

kan ske trods mangelfuld forkyndelse af stævningen, hvis sagsøgte har undladt at tage skridt til at anfægte udeblivelsesdommen, selv om den pågældende havde mulighed herfor.

2.3.6. Præjudicielle spørgsmål af person-, familie- eller arveretlig karakter

Efter artikel 27, nr. 4, kan en retsafgørelse ikke anerkendes og fuldbyrdes, hvis retten i domsstaten ved sin afgørelse har afgjort et præjudicielt spørgsmål om fysiske persons retlige status eller deres rets- og handleevne, om formueforholdet mellem ægtefæller eller om arv i modstrid med en bestemmelse i den internationale privatret i den stat, hvor der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse, medmindre afgørelsen fører til samme resultat, som hvis bestemmelserne i sidstnævnte stats internationale privateret havde været anvendt.

Reglen betyder eksempelvis, at hvis retten i domsstaten ved hjælp af sine internationalprivatretlige regler er kommet frem til, at en person er myndig og dermed eksempelvis bundet af en aftale, kan retsafgørelsen ikke anerkendes og fuldbyrdes i stater, hvis internationalprivatretlige regler fører til anvendelsen af en lovgivning, hvorefter den pågældende ikke er myndig.

Et andet eksempel er tilfælde, hvor retten i domsstaten ved hjælp af sine internationalprivatretlige regler er kommet frem til at anse en person som far til et barn og derfor har pålagt den pågældende at betale underholdsbidrag til barnet. En sådan afgørelse kan ikke anerkendes og fuldbyrdes i stater, hvis internationalprivatretlige regler fører til anvendelsen af en lovgivning, hvorefter den pågældende ikke anses som far til det pågældende barn.

Andringen går ud på, at artikel 27, nr. 4, udgår.

2.4. Mindre ændringer og præciseringer

2.4.1. Præciseringer

Det præciseres, at artikel 17 (ny artikel 23) om værnetingsaftaler udgør en undtagelse til artikel 4 om, at kompetencen i forhold til en sagsøgt, som ikke har bopæl i en medlemsstat, afgøres efter de enkelte medlemsstaters nationale værnetingsregler.

Det præciseres, at artikel 13, stk. 3 (ny artikel 15, stk. 3), som undtager transportaftaler fra reglerne om værneting i forbrugeraftaler, ikke omfatter aftaler, hvorved der for en samlet pris ydes en kombination af rejse og ophold. Det præciseres således, at pakkerejser er omfattet af reglerne om værneting i forbrugeraftaler.

Det præciseres, at artikel 16, nr. 2 (ny artikel 22, nr. 2), ud over sager om gyldighed eller opløsning af selskaber og andre juridiske personer, alene omfatter sager om gyldighed af beslutninger truffet af disses organer, ikke generelt sager om sådanne beslutninger.

Det præciseres, at en værnetingsaftale, som giver mulighed for at anlægge sagen ved en ret eller retterne i en medlemsstat, medmindre parterne har aftalt andet, skal forstås på den måde, at andre retter er inkompetente (artikel 17, stk. 1 - ny artikel 23, stk. 1). Samtidig udgår bestemmelsen om værnetingsaftaler, som er indgået til fordel for den ene part, som overflødig (tidligere artikel 17, stk. 4, udgår).

Med hensyn til formkravene for værnetingsaftaler præciseres det, at med skriftligt sidestilles enhver elektronisk meddelelse, som varigt dokumenterer aftalen om værneting (ny artikel 23, stk. 3).

Det præciseres, at undtagelsen til værnetingsreglen i artikel 18 (ny artikel 24) om kompetence for den domstol, hvor sagsøgte giver møde, omfatter tilfælde, hvor sagsøgte giver

møde for at bestride kompetencen.* Efter den nuværende ordlyd på en række sprog, herunder dansk, omfatter undtagelsen tilfælde, hvor sagsøgte kun giver møde for at bestride kompetencen. EF-domstolen har imidlertid fortolket bestemmelsen således, at undtagelsen også gælder, hvor sagsøgte subsidiært fremkommer med indsigelser vedrørende sagens realitet. I disse tilfælde kan den pågældende domstol altså ikke støtte sin kompetence på artikel 18 (ny artikel 24).

Det præciseres, at de nationale gennemførelsesbestemmelser til EU-forkyndelsesdirektivet træder i stedet for Haagerforkyndelseskonventionen, når disse gennemførelsesbestemmelser er trådt i kraft (artikel 20, stk. 3 - ny artikel 26, stk. 3).

Det præciseres, at en retsafgørelse, der er i strid med en afgørelse, der tidligere er truffet i en anden medlemsstat mellem samme parter i en tvist, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, ikke kan anerkendes og fuldbyrdes, når den tidligere afgørelse opfylder de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den stat, hvor der anmodes om anerkendelse eller fuldbyrdelse (artikel 27, nr. 5 - ny artikel 41, stk. 1, nr. 4).

Det præciseres, at når en retsafgørelse skal anerkendes efter forordningen, er der intet til hinder for at anvende foreløbige retsmidler i overensstemmelse med lovgivningen i den stat, som anmodningen er rettet til, uden at der kræves en afgørelse om eksigibilitet efter artikel 34 (ny artikel 37) (artikel 39, stk. 1 - ny artikel 44, stk. 1).

2.4.2. Kodificeringer

EF-domstolens fortolkning af artikel 6, nr. 1, skrives ind i bestemmelsen. Det fremgår således nu udtrykkeligt, at såfremt der er flere sagsøgte, kan en person, der har bopæl i en medlemsstat, sagsøges i en anden medlemsstat ved retten i den retskreds, hvor en af de sagsøgte har bopæl, "forudsat

---

*: Det bemærkes, at der er en sproglig fejl i forordningsforslagets danske tekst. I 2. pkt. skal ordet "kun" udgå.

at kravene er så snævert forbundne, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidigt for at undgå uforenelige afgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig".

2.4.3. Indarbejdelse af reglerne i protokollen

Der er knyttet en protokol til EF-domskonventionen, som indeholder forskellige særregler, navnlig for bestemte medlemsstater (eller af hensyn til bestemte medlemsstater).

I forordningsforslaget er disse særregler enten indarbejdet i forordningens tekst eller udgået.

Følgende bestemmelser er indarbejdet i forordningens tekst:

- artikel II (adgang til repræsentation i sager om uagtsomme lovovertrædelser) (ny artikel 5, nr. 4, andet afsnit)
- artikel III (forbud mod retsafgifter eller gebyrer, som beregnes i forhold til sagens værdi, i forbindelse med en anmodning om, at en fremmed retsafgørelse erklæres for ek-sigibel) (ny artikel 49)
- artikel V (ad-citation ikke mulig i Tyskland og Østrig) (ny artikel 6, nr. 2, andet afsnit, og artikel 11, stk. 4)
- artikel V a, stk. 2 (svenske sager om hurtig retsforfølgning) (ny artikel 32, stk. 2)
- artikel V d (europæiske patenter) (ny artikel 22, nr. 4, andet afsnit)
- artikel V e (forlig om underholdsbidrag indgået for en administrativ myndighed) (ny artikel 55, stk. 2)
- artikel VI (meddelelser om ændringer med hensyn til lovbestemmelser og domstole, som er nævnt i konventionen) (ny artikel 66).

Derimod er følgende bestemmelser udgået:

- artikel I, stk. 1 (kontraktsværnetinget efter artikel 5, nr. 1, gælder ikke, hvis sagsøgte har bopæl i Luxembourg)
- artikel I, stk. 2 (formkrav til værnetingsaftaler, når en part har bopæl i Luxembourg)
- artikel IV (forkyndelse) (vil skulle reguleres af direktivet om forkyndelse)
- artikel V a, stk. 1 (særregel for Danmark) (udeladt fordi

forordningen ikke gælder for Danmark)

- artikel V b (tvister mellem skibsføreren og et besætningsmedlem på et søgående skib, der er indregistreret i Danmark, Grækenland, Irland eller Portugal, om hyre eller forhyringsvilkår)
- artikel V c (konventionen om det europæiske patent for fællesmarkedet af 15. december 1975) (konventionen er ikke trådt i kraft).

2.4.4. Mindre ændringer

Efter artikel 32, stk. 2 (ny artikel 35, stk. 2), skal en anmodning om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel indgives (i Danmark til fogedretten) på det sted, hvor den, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, har bopæl, og i mangel heraf på stedet for fuldbyrdelsen. Dette ændres til, at rekvirenten får valgfrihed mellem det sted, hvor den, mod hvem der anmodes om fuldbyrdelse, har bopæl, og stedet for fuldbyrdelsen.

Efter 33, stk. 2 (ny artikel 36, stk. 2), skal den, der anmoder om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, vælge en processuel bopæl eller udpege en procesfuldmægtig i den stat, som andmodningen rettes til. Ifølge forordningsforslaget skal dette ikke gælde, når anmodningen skal indgives til en administrativ myndighed.

Den liste over eksorbitante værnetingsregler, som findes i artikel 3, stk. 2 ("den sorte liste"), flyttes til et bilag (nyt bilag I).

Den liste over myndigheder, der i 1. instans skal behandle en anmodning om, at en fremmed retsafgørelse erklæres for eksigibel, som findes i artikel 32, stk. 1 (ny artikel 35, stk. 1), flyttes til et bilag (nyt bilag II).

Den liste over domstole, der i 2. instans skal behandle en appel over en afgørelse om, hvorvidt en fremmed retsafgørelse erklæres for eksigibel, som findes i artikel 37, stk. 1 (ny artikel 39, stk. 2), flyttes til et bilag (nyt bilag III).

Den liste over domstole, der i 3. instans kan behandle en appel over en afgørelse om, hvorvidt en fremmed retsafgørelse erklæres for eksigibel, som findes i artikel 37, stk. 2 (ny artikel 40), flyttes til et bilag (nyt bilag IV).

EF-domskonventionen indeholder visse særregler om trusts (artikel 5, nr. 6, artikel 17, stk. 3, og artikel 53, stk. 2). Disse regler er kun relevante for Irland og Storbritannien, og Kommissionen har ikke medtaget dem i forordningsforslaget, idet forordningen kun vil gælde for Storbritannien og Irland, hvis disse lande vælger at deltage i vedtagelsen af forordningen.

Kommissionen har af lignende grunde også udeladt de øvrige særregler, som vedrører Storbritannien (artikel 31, stk. 2), Irland og Storbritannien (artikel 30, stk. 2, artikel 38, stk. 2, og artikel 54, stk. 3) eller Danmark (artikel 44, stk. 2).

2.5. Internationale aftaler

Efter EF-domskonventionens artikel 57 går internationale aftaler om domstolenes kompetence eller om anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede retsafgørelser på særlige områder forud for EF-domskonventionen. Dette gælder, uanset om kun nogle medlemsstater eller eventuelt kun en enkelt medlemsstat har tiltrådt en sådan international aftale på et særligt område.

Efter forordningsforslagets artikel 63 går de i bestemmelsen udtrykkeligt opregnede internationale aftaler om domstolenes kompetence eller om anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede retsafgørelser på særlige områder forud for forordningens regler.

Forslaget indebærer, at medlemsstaterne fremtidig ikke vil kunne indgå internationale aftaler om domstolenes kompetence eller om anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede retsafgørelser, som berører forordningens regler.

Efter EF-domskonventionens artikel 59 kan en medlemsstat nægte at anerkende og fuldbyrde en retsafgørelse fra en anden medlemsstat, hvis retsafgørelsen er truffet på grundlag af et eksorbitant værneting over for en person med bopæl i en tredjestat, forudsat at førstnævnte medlemsstat i en aftale med den pågældende tredjestat om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser har forpligtet sig til ikke at anerkende og fuldbyrde sådanne retsafgørelser.

Bestemmelsen giver medlemsstaterne mulighed for ved aftale med tredjestater at fravige EF-domskonventionens almindelige regel om, at alle retsafgørelser over for personer bosat i tredjestater skal anerkendes og fuldbyrdes, uanset om retsafgørelsen er truffet på grundlag af et eksorbitant værneting.

Eksorbitante værneting er for eksempel værneting i kraft af sagsøgerens nationalitet eller i kraft af sagsøgtens besiddelse af gods, som ikke har forbindelse med sagen.

Forordningsforslagets artikel 64 viderefører EF-domskonventionens artikel 59 for så vidt angår aftaler med tredjestater, som er indgået før forordningens ikrafttræden. Derimod giver forordningsforslaget ikke mulighed for indgåelse af nye sådanne aftaler med tredjestater.

For begge typer af internationale aftaler indebærer forslaget således, at traktatkompetencen overgår til Fællesskabet.

3. Gældende dansk ret

Domstolenes kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af fremmede retsafgørelser er i forholdet mellem Danmark og de øvrige EU-lande i dag reguleret af EF-domskonventionen, som er gennemført i dansk ret ved lov nr. 325 af 4. juni 1986 om EF-domskonventionen mv.

Gældende dansk ret er således generelt i overensstemmelse med de i forordningen foreslåede regler, dog naturligvis bortset fra de i forordningen foreslåede ændringer i forhold til EF-domskonventionen (jf. herom pkt. 2 ovenfor).

4. Høring

Forslaget er sendt til høring hos Domstolsstyrelsen, præsidenterne for Østre og Vestre Landsret, præsidenterne for Københavns Byret, retten i Århus, retten i Odense, retten i Ålborg og retten i Roskilde, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Advokatrådet, Håndværksrådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Finansrådet, Liberale Erhvervs Råd, Realkreditrådet, Danske Finansieringsselskabers Forening, Arbejdsministeriet, Erhvervsministeriet, Hypotekbanken, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk InkassoBrancheforening, Dansk Markedsføringsforbund, Dansk Industri, Rådet for Dansk Forsikring og Pension, Dansk Handel og Service, Det Danske Handelskammer, Byggeriets Firkant, Danmarks Rederiforening, Dansk Postordreforening, Akademikernes Centralorganisation, Landsorganisationen i Danmark, Specialarbejderforbundet i Danmark, Politiforbundet i Danmark og HK Landsklubben Dommerkontorerne.

Justitsministeriet har endvidere nedsat en følgegruppe bestående af repræsentanter for Dommerforeningen, Dommerfuldmægtigforeningen og Advokatrådet, som løbende vil blive orienteret om forhandlingerne.

5. Subsidiaritetsprincippet

Ifølge Kommissionens begrundelse for forslaget er formålet med forslaget at forbedre og fremskynde den fri bevægelighed for retsafgørelser i civile sager på det indre marked. Forslaget indgår som led i gennemførelsen af et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, hvor der er fuldstændig fri bevægelighed for personer, og hvor borgerne kan gøre deres rettigheder gældende under påberåbelse af de samme garantier, som de er sikret i deres eget land. De enkelte medlemsstater kan ikke selv nå disse mål, og på grund af de grænseoverskridende aspekter er det derfor nødvendigt med en fællesskabsindsats. Den foreslåede forordning begrænser sig til det minimum, der kræves for at nå de fastsatte mål, og går ikke videre end nødvendigt.

6. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser mv.

Såfremt forordningen vedtages, vil den ikke gælde for Danmark.

Såfremt man fra dansk side måtte ønske at gennemføre regler svarende til forordningens regler, vil det kunne ske ved en ændring af lov om EF-domskonventionen på grundlag af en mellemstatslig aftale mellem Danmark og Fællesskabet på vegne af de 12 medlemslande, der deltager i det civilretlige samarbejde efter EF-traktatens artikel 61, litra c, samt Irland og Storbritannien, hvis disse lande vælger at deltage i vedtagelsen af forordningen efter reglerne herom i protokollen om disse landes stilling.

7. Tidligere forelæggelser

Spørgsmålet om en revision af EF-domskonventionen har senest været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg til orientering forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 27.-28. maj 1999.

